

Milli səviyyədə global təhsil necə inkişaf etdirilməlidir?

Global təhsil anlayışı hər nə qədər beynəlxalq kontekstdə formalaşsa da, onun həyata keçirilməsi və davamlılığı yerli şəraitə uyğunlaşdırılmadan mümkün deyil. Hər bir ölkə bu konsepsiyanı öz milli-mədəni, sosial-iqtisadi və pedaqoji reallıqları fonunda mənimsəməli və tətbiq etməlidir. Azərbaycan da bu prosesin kənarında qala bilməz. Əksinə, ölkəmizin həm coğrafi mövqeyi, həm də mədəni kimliyi onu global və lokal dəyərlərin kəsişdiyi bir məkana çevirir. Apardığımız təhsil islahatlarında dünyanın inkişaf etmiş təhsil məkanları ilə əlaqələr və əldə olunmuş innovativ təcrübələrin öyrənilərək ümumiləşdirilməsi və tətbiq olunması global təhsil siyasəti ilə bağlı potensial imkanlarımızdan xəbər verir. Bu imkanları aşağıdakı məzmununda ümumiləşdirmək olar.

1. Milli kurikulumda global dəyərlərin yeri

Son illərdə Azərbaycanın təhsil sisteminə müəyyən yenilənmələr müşahidə olunur. Xüsusilə də milli kurikulumun tətbiqi ilə fənn proqramlarında şagirdyönümlü, bacarıq əsaslı yanaşmalar güclənmişdir. Lakin bu dəyişikliklərin global təhsilin əsas məqsədlərinə tam cavab verdiyini demək çətinidir. Global təhsil sadəcə texniki bacarıqlar deyil, əxlaqi, sosial və vətəndaş məsuliyyətinə əsaslanan bir yanaşma tələb edir. Bu isə dərslər proqramlarında daha çox global problematikaya, multikultural dəyərlərə, sosial ədalət və ətraf mühit məsələlərinə yer ayrılmasını vacib edir.

2. Multikultural cəmiyyət və global təhsil

Azərbaycanın multikultural cəmiyyət olması global təhsil üçün əlverişli zəmin yaradır. Ölkədə müxtəlif millət və dirlərə mənsub insanlar bir arada yaşayır və bu, məktəb mühitində də əks olunur. Global təhsilin təməl prinsiplərindən biri olan mədəni müxtəliliyin qəbul olunması Azərbaycanın ictimai strukturu ilə uzlaşır. Bu mühitdən istifadə etməklə, məktəblərdə tolerantlıq, empati və mədəniyyətlərarası dialoq kimi mövzuların interaktiv formada öyrədilməsi mümkündür.

3. Milli-mənəvi dəyərlərlə global dəyərlərin uzlaşdırılması

Global təhsilin tətbiqi zamanı ən çox narahatlıq doğuran məsələlərdən biri - onun milli kimliyə və yerli dəyərlərə təsiridir. Bəzi cəmiyyətlərdə bu, qloballaşmanın milli adət-ənənələri sıradan çıxarma ehtimalı ilə əlaqələndirilir. Lakin burada əsas məsələ balansın tapılmasıdır. Global təhsil milli kimliyi zəiflətmək yox, əksinə, fərdi öz mədəniyyətini tanıyaraq başqalarının mədəniyyətini də anlamaya sövq etməlidir. Başqa sözlə, “yerli olaraq düşün, global olaraq davran” prinsipi əsas götürülməlidir.

Azərbaycan müstəqil dövlət kimi həm öz milli-mənəvi köklərinə sadıq qalır, həm də gənc nəsli global məsuliyyəti hissini aşılayır. Burada din, dil, ailə və vətənpərvərlik kimi dəyərlərlə insan hüquqları, ətraf mühitin qorunması və sosial ədalət kimi global anlayışlar arasında qarşılıqlı əlaqə və tamamlama yaradılmalıdır.

4. Müəllim hazırlığı və peşəkar inkişaf

Global təhsilin həyata keçirilməsində ən mühüm rol müəllimlərin üzərinə düşür. Onlar yalnız bilik ötürən deyil, həm də şagirdlərin dünyagörüşünü formalaşdıran əsas şəxsiyyətlərdir. Təəssüf ki, Azərbaycanda müəllim hazırlığı və ixtisasartırma proqramlarında hələ də global təhsil kompetensiyaları geniş şəkildə yer almır.

Müəllimlər üçün xüsusi təlimlər təşkil olunmalı, onlara global məsələlərin dərəcə necə inteqrasiya olunması, mədəniyyətlərarası dialoqu necə təşviq etmək və şagirdlərdə empati bacarıqlarını necə inkişaf etdirmək kimi məsələlər praktiki şəkildə öyrədilməlidir.

5. Texnologiya və rəqəmsal resursların imkanları

Azərbaycanda təhsil sahəsində rəqəmsallaşma sürətlə inkişaf edir. Bu, global təhsilin yayılması üçün əla fürsətlər yaradır. Onlayn platformalar vasitəsilə beynəlxalq layihələrdə iştirak, digər ölkə məktəbləri ilə əməkdaşlıq, virtual siniflər və beynəlxalq forumlar vasitəsilə şagirdlərin dünyagörüşünü genişləndirmək mümkündür. Bu imkanlar strateji şəkildə dəstəklənməli və genişləndirilməlidir.

Yekun olaraq demək olar ki, global təhsil Azərbaycanın təhsil sisteminə sadəcə yeni bir mövzu və ya fənn kimi deyil, bütün təlim-tərbiyə fəlsəfəsinin əsas elementi kimi qəbul olunmalıdır. Bu, bir tərəfdən ölkəmizi global dünyaya daha yaxından bağlaya, digər tərəfdən isə gələcək nəsilləri həm vətəninə bağlı, həm də dünyaya açıq fərdlər kimi formalaşdırma bilər.

Bugünkü dünya daha çox qarşılıqlı asılılıq, informasiya axını və mədəniyyətlərarası təmasla xarakterizə olunur. Qloballaşma prosesi təkcə iqtisadi və texnoloji sahələri deyil, eyni zamanda insanın formalaşmasında ən mühüm amil olan təhsil sistemini də əsaslı şəkildə dəyişir. Belə bir dövrdə təkcə milli çərçivələrlə məhdudlaşan, yalnız lokal bilik və bacarıqlara əsaslanan təhsil modeli artıq yetərli görünmür. İnsanların dünya vətəndaşı kimi yetişdirilməsi, global problemləri anlamaq və onlara cavab vermək bacarığı qazanması müasir dövrün əsas təhsil çağırışlarına çevrilir. Məhz bu ehtiyacdən doğaraq “global təhsil” anlayışı formalaşmış və günümüzdə təhsil siyasətçiləri, alimlər, müəllimlər üçün vacib konsepsiyalardan birinə çevrilib. Global təhsil – insanı təkcə akademik deyil, həm də etik, mədəni və sosial baxımdan hazırlayan, onu həm yerli, həm də global reallıqlara cavab verə bilən fərd kimi yetişdirməyə çalışan bir yanaşmadır. Bu yazıda biz global təhsilin nə olduğu, onun əhəmiyyəti, müasir düşüncə sahiblərinin bu anlayışa münasibəti, həmçinin onun necə inkişaf etdirilə biləcəyi ilə bağlı bir pedaqoji etüd təqdim edəcəyik.

Global çağırışlar və təhsil düşüncələri

pedaqoji etüd

Global təhsil nədir və onun əsas prinsipləri hansılardır?

“Global təhsil” anlayışı ilk baxışda yeni və mücərrəd təsir bağışlasa da, əslində kökləri insan hüquqları, sülh, mədəni müxtəliflik və qarşılıqlı məsuliyyət kimi fundamental dəyərlərə söykənir. Bu anlayış XX əsrin sonlarında qloballaşma proseslərinin sürətlənməsi ilə daha geniş yayılmağa başlamışdır. UNESCO, OECD kimi beynəlxalq təşkilatlar bu sahədə aparıcı mövqə tutaraq, global təhsilin məqsədlərini və prinsiplərini müəyyənləşdirmişlər. Onların yanaşmasına görə, global təhsil insanların dünyanı dərk etməsinə, global problemləri anlamağa və bu problemlərin həllində yardımçı ola bilən təhsil formasıdır.

Global təhsil, hər şeydən öncə, fərdin dünyaya baxışını formalaşdırır. O, şagirdlərə və tələbələrə yalnız coğrafi və tarixi biliklər deyil, həm də mədəniyyətlərarası anlaşıma, ekoloji şüur, sülhə yönəlik düşüncə və sosial ədalət kimi sahələrdə düşünmə bacarıqları aşılayır. Bu baxımdan global təhsil sadəcə yeni bir fənn və ya proqram deyil, daha çox ümumi təhsil fəlsəfəsinin transformasiyasıdır. Yəni bu, hansısa ayrıca dərslər deyil, bütün təhsil mühitinə inteqrasiya olunmalı olan bir yanaşmadır.

İlkin aşırımlar onu göstərir ki, global təhsil haqqında danışarkən, ilk növbədə, onun prinsiplərinə diqqət yetirmək mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Son qənaətlər də ondan ibarətdir ki, global təhsilin bir neçə əsas prinsipi vardır. Və bu prinsiplər onun mahiyyətini dərk etmək baxımından xüsusi önəm daşıyır. Onları nəzərdən keçirək.

1. *Beynəlxalq məsuliyyət və həmrəylik.* Global təhsil insanları yalnız öz ölkəsinə deyil, bütövlükdə bəşəriyyətə münasibətdə məsuliyyətli fərd kimi yetişdirməyə çalışır. Bu prinsipə görə, bir ölkədəki sosial, ekoloji və ya iqtisadi problem digər ölkələrin insanların da maraqlandırılmalıdır.

2. *Mədəni müxtəliliyin qəbul olunması.* Global təhsil multikultural dəyərləri təbliğ edir, stereotiplərin və ayrı-seçkiliyin aradan qaldırılmasına yardım edir. Fərqli dillərə, dinlərə və həyat tərzinə hörmətlə yanaşmağı, qarşılıqlı anlaşmanı gücləndirir.

3. *Ədalət və bərabərlik.* Sosial və iqtisadi bərabərsizliyə qarşı tənqidi baxış, gender bərabərliyi və insan hüquqları global təhsilin təməlini təşkil edir. Bu, eyni zamanda, davamlı inkişaf məqsədlərinə uyğun gəlir.

4. *Sülh və zorakılıqdan uzaq mədəniyyət.* Global təhsil münaqişələrin dinc yolla həllinə, empatiya və dialoq mədəniyyətinə əsaslanır. Şagirdlərə münaqişə şəraitində alternativ yollar axtarma bacarıqları öyrədilir.

5. *Davamlılıq və ekoloji məsuliyyət.*

İqlim dəyişikliyi, resursların tükənməsi, ətraf mühitin qorunması kimi məsələlər bu təhsilin mühüm tərkib hissəsi kimi istifadə olunur. Fərdlərin planetin gələcəyi üçün məsuliyyət hissi daşması təşviq edilir.

Global təhsil, eyni zamanda, tənqidi düşüncə, analitik qabiliyyət, media savadlılığı və informasiyanın düzgün dəyərləndirilməsi kimi bacarıqları da inkişaf etdirir. Beləliklə, bu yanaşma yalnız bilik ötürmək deyil, həm də təhsil alanı formalaşdırmaq və aktiv vətəndaş mövqeyini gücləndirmək məqsədi daşıyır.

Məktəblərdə və ali təhsil müəssisələrində bu prinsiplərin tətbiqi prosesinə necə inteqrasiya ediləcəyi isə artıq pedaqoji və metodoloji müzakirələrin əsas mövzusunə çevrilmişdir. Müəllimlərin bu prinsipləri mənimsəməsi və onları dərslərinə daxil etməsi global təhsilin uğurla həyata keçirilməsinin əsas şərtidir.

Global təhsilin zəruriliyi

Global təhsil sadəcə müasir dövrün dəbi deyil, getdikcə daha da mürəkkəbləşən və bir-birinə sıx bağlı olan dünyada yaşamaq və işləmək üçün zəruri olan yeni bilik və bacarıqlara yiyələnmənin zərurətidir. Dünya qarşılıqlı asılılıq mərhələsinə keçmişdir. Artıq bir ölkədə verilən qərar, atılan addım, həтта fərdi davranış belə, digər regionlara təsir göstərə bilər. Bu realıq fonunda təhsilin də yalnız lokal problemlərlə məhdudlaşması mümkün deyildir. Fərdin həm yerli, həm də global miqyasda düşünə bilməsi, dünyada baş verən hadisələri anlama bacarığı və onlara münasibət bildirmək imkanları formalaşmalıdır. Məhz bu məqsədlə global təhsil həyatı əhəmiyyət daşıyır.

İlk növbədə, global təhsil insanların dünyaya açıq düşüncə ilə yanaşmasına şərait yaradır. Bu isə yalnız məlumatsız olmaq deyil, eyni zamanda, tənqidi düşünmək, müxtəlif perspektivləri anlamaq, empatiya bacarıqlarının inkişafını tələb edir. Çünki insanlar sadəcə faktlarla tanış edən deyil, onları bu faktlara münasibət bildirməyə təşviq edən təhsil sistemi artıq müasir dövrün tələbinə cavab verir.

Global təhsilin əhəmiyyətini artıran əsas səbəblərdən biri də global problemlərin miqyası və təcili xarakteridir. İqlim dəyişikliyi, yoxsulluq, pandemiyalar, kütləvi miqrasiya, zorakılıq, sosial ayrı-seçkilik və informasiya manipulyasiyası kimi məsələlər təkcə bir ölkəyə aid deyildir. Onların həlli üçün beynəlxalq əməkdaşlıq və global düşüncə tələb olunur. Bu baxımdan, global təhsil fərdləri bu problemləri anlamağa və onların bir parçası olduqlarını dərk etməyə yönəldir.

Bundan əlavə, global əmək bazarının tələbləri də dəyişməkdədir. Beynəlxalq şirkətlər, çoxmillətli təşkilatlar və rəqəmsal iqtisadiyyat çevik, müxtəlif mədəniyyətlərlə işləmə bacarığı olan, dil biliklərinə və interkultural savadlılığa malik işçi qüvvəsinə ehtiyac duyur. Bu isə artıq yalnız peşə bilikləri ilə deyil, həm də dünyagörüşü və münasibətə bağlı bir məsələdir. Global təhsil bu tələblərə uyğun gələn şəxslərin (kompetensiyaların) formalaşdırılmasında mühüm

rol oynayır. Global təhsil həm də sosial ədalət və vətəndaş məsuliyyəti mövzularında fərqlilik yaradır. Bu təhsil yanaşması insan hüquqlarının, cəmiyyətin zəif təbəqələrinin müdafiəsini, gender bərabərliyini və inklüzivliyi təşviq edir. Fərdlər sosial hadisələrə biganə qalmır, onları dərk etməyə və dəyişdirməyə çalışır. Bu isə təhsilin transformativ gücünü – cəmiyyəti dəyişmə vasitəsinə ortaya qoyur.

Eyni zamanda, global təhsil sülh və tolerantlıq mədəniyyətinin inkişafına xidmət edir (Müxtəlif mədəniyyətləri, dinləri, həyat tərzlərini tanıyan və onlara hörmətlə yanaşan bir fərd zorakılığa deyil, dialoqa üstünlük verəcəkdir). Belə fərdlərin çoxluğu isə həm lokal, həm də beynəlxalq səviyyədə daha sabit və tolerant cəmiyyətlərin əsasını təşkil edir.

Nəhayət, global təhsil gələcəyin təhsilidir. Bu təhsil modeli fərdləri yalnız mövcud dünyaya deyil, həm də daim dəyişən və qarbaqadan görünməsi çətin olan gələcəyə hazırlayır. O gələcək ki, orada söhbət yalnız “nə bilirik?” sualından deyil, daha çox “dün-ya qarşısında hansı mövqedəyik və hansı məsuliyyəti daşıyıraq?” sualından gedir.

Bu səbəblərdən global təhsil təkcə məktəblərin deyil, cəmiyyətin bütün təbəqələrinin marağında olmalı, dövlət siyasətindən müəllim hazırlığına qədər hər mərhələdə öz yerini tapmalıdır.

Global təhsilə yanaşmalar: tədqiqatçıların baxışları

Global təhsil anlayışı müasir pedaqoji və fəlsəfi düşüncənin diqqət mərkəzində olan məsələlərdəndir. Bu anlayış təkcə təhsil texnologiyaları və metodları ilə bağlı deyil, həm də insanın dünyadakı mövqeyi, məsuliyyəti və gələcək nəsillərin necə formalaşdırılacağı sualları ilə sıx bağlıdır. Müxtəlif sahələrdən olan tanınmış şəxsiyyətlər bu məsələyə fərqli prizmalardan yanaşsalar da, ümumi məqam ondan ibarətdir ki, təhsil yalnız lokal ehtiyaclarla deyil, global çağırışlara cavab verməlidir.

Braziliyalı pedaqoq Paulo Freire global təhsil ideyasının ideoloji və sosial təməlini qoyan təhsilşünaslardandır. Onun “Məzlumların pedaqogikası” (“Pedagogy of the Oppressed”) adlı əsərində vurğuladığı əsas fikir ondan ibarətdir ki, təhsil sadəcə informasiya ötürmək deyil, insanın azad düşüncə, ictimai proseslərdə iştirak edən və ədalət uğrunda mübarizə aparan bir fərd kimi formalaşması prosesidir. Freireyə görə, tənqidi düşünmə və ictimai şüurun formalaşdırılması global təhsil üçün əsas şərtlərdən biridir. O, təhsili dəyişdirici bir güc, insanı dünyanı “oxumağa” və sonra onu “yenidən yazmağa” sövq edən vasitə kimi görürdü.

Amerikalı filosof və hüquqşünas Martha Nussbaum isə global təhsil etik və humanitar əsaslar üzərində qurulmalı olan bir yanaşma kimi təqdim edir. Onun fikrincə, müasir təhsil sistemləri texniki bilikləri önə çıxararaq, insani və əxlaqi dəyərləri kölgədə qoyur. Halbuki global vətəndaş yetişdirmək üçün insanda empati, mədəniyyətlərə hörmət, fərqliliklərə dözümlülük kimi keyfiyyətlər formalaşdırılmalıdır. Nussbaumun “İnsanlığın yetkinləşməsi” (“Cultivating Humanity”) adlı əsərində global təhsil anlayışı insanın həm yerli, həm də global miqyasda məsuliyyətli vətəndaş kimi formalaşması, yetkinləşməsi kontekstində təqdim olunur.

Fransız filosof Edgar Morin isə təhsilin gələcəyini global problemlərin kontekstində düşünməyi təklif edir. Onun UNESCO üçün hazırladığı “Gələcək üçün yeddi dərslər” adlı sənəddə (“Seven Complex Lessons in Education for the Future”) qeyd edilir ki, təhsil insanı sadəcə ayrı-ayrı elmlərlə tanış etməməli, onu bütöv və kompleks şəkildə düşünə bilən şəxsiyyətə çevirməlidir. Morinin fikrincə, təhsilin məqsədi insanı təkcə informasiya ilə yükləmək deyil, onu dünyanı dərk edən, fərqli sahələr arasında əlaqə qura bilən

və global problemlərə həssas olan bir vətəndaş çevirməkdir.

Global təhsil anlayışı təkcə fərdi mü- fəkkirlərin ideyaları ilə məhdudlaşmır. UNESCO, OECD, UNICEF kimi beynəlxalq təşkilatlar bu konsepsiyanın təşviqində və inkişafında önəmli rol oynayırlar. UNESCO-nun “Global vətəndaşlıq təhsili” (Global Citizenship Education - GCED) təşəbbüsü bu sahədə aparıcı proqramlardan biridir. Bu proqramda əsas məqsəd insanların global problemlər qarşısında fəal mövqə tutması, fərqliliyə hörmət, insan hüquqları və sülh mədəniyyəti kimi dəyərlərin təşviq edilməsidir.

OECD isə təhsildə “21-ci əsr bacarıqları”nı ön plana çıxararaq, tənqidi düşünmə, əməkdaşlıq, mədəniyyətlərarası kommunikasiya, rəqəmsal savadlılıq kimi sahələri global təhsilin ayrılmaz hissəsi hesab edir. Bu təşkilatlar göstərir ki, global təhsil artıq yalnız nəzəri müzakirə deyil, eyni zamanda, praktik siyasətə çevrilməkdədir.

Global təhsil haqqında bu müasir yanaşmalar göstərir ki, bu konsepsiya sadəcə elmi anlayış deyil, həm də fəlsəfi, etik və sosial ölçüləri olan genişmiqyaslı bir təhsil modelidir. Bu modelin həyata keçirilməsi üçün isə müəllim hazırlığından tutmuş, təhsil proqramlarının məzmununa qədər hərtərəfli dəyişikliklərə ehtiyac vardır.

Global təhsilin məzmunu necə olmalıdır?

Global təhsil ideyasının uğurla həyata keçirilməsi, ilk növbədə, onun məzmununun dəqiq və məqsədyönlü şəkildə müəyyən olunmasından asılıdır. Yeni bu təhsil modeli yalnız prinsiplərlə və niyyətlərlə deyil, eyni zamanda, dərslər proqramlarında, dərsliklərdə, metodikalarda öz əksini tapmalıdır. Bəs global təhsilin məzmunu konkret olaraq nələri əhatə etməlidir?

Birinc, *global problemlər haqqında bilikləri.* Global təhsilin əsas komponentlərindən biri beynəlxalq miqyasda narahatlıq doğuran məsələlər haqqında məlumatlılıqdır. Bunlara iqlim dəyişikliyi, yoxsulluq, zorakılıq, silahlı münaqişələr, insan hüquqları pozuntuları, miqrasiya, gender bərabərsizliyi, pandemiyalar və digərləri daxildir. Məzmun bu problemlərin səbəblərini, nəticələrini və mümkün həll yollarını təqdim etməlidir. Şagirdlər bu problemlərlə bağlı müxtəlif ölkələrdəki vəziyyətləri müqayisə etməyi öyrənilməlidir.

İkinci, *mədəniyyətlərarası anlayış və empati.* Global təhsil mədəniyyətlərarası dialoqu vacibliyini vurğulamalıdır. Dərslik və proqramlarda müxtəlif xalqların tarixi, ənənələri, dilləri və inancları haqqında məlumatlar təqdim olunmalıdır. Məqsəd şagirdlərdə “biz və onlar” ayrı-seçkiliyini deyil, ortaq bəşəri kimlik və qarşılıqlı hörmət anlayışını formalaşdırmaqdır.

Bu istiqamətdə ədəbiyyat dərslərində fərqli mədəniyyətlərə məxsus nümunələr, tarix dərslərində bir hadisəyə müxtəlif xalqların baxış bucaqları yer ala bilər.

Üçüncü, *tənqidi və analitik düşüncə bacarıqları.* Global təhsil yalnız bilik ötürmək deyil, həm də şagirdin düşüncə tərzini formalaşdırmaq məqsədi daşıyır. Məzmun elə hazırlanmalıdır ki, şagird informasiya bolluğunda düzgün seçim etməyi, informasiya mənbələrini qiymətləndirməyi və tənqidi suallar verməyi öyrənsin. Çünki bu bacarıqlar saxta xəbərlərlə, manipulyasiya ilə dolu informasiya cəmiyyətində yaşamaq üçün həyati önəm daşıyır.

Dördüncü, *əxlaqi və sosial məsuliyyət.* Global təhsil şagirdlərdə vicdanlı, məsuliyyətli və fəal vətəndaşlıq hissi aşılamalıdır. Burada söhbət yalnız öz ölkəsinə deyil, bütün insanlığa qarşı cavabdehlik hissindən gedir. Məzmun elə qurulmalıdır ki, şagirdlər “mən bu dünyada nəyi dəyişə bilərəm?” sualını verməyə təşviq olunsun.

Sosial ədalət, insan haqları, könüllülük, ictimai fəallıq və sosial təşəbbüslər dərslər materiallarında öz yerini tutmalıdır.

Beşinci, *əməkdaşlıq və ünsiyyət bacarıqları.* Global problemlər fərdi deyil, kollektiv yanaşma tələb edir. Ona görə də global təhsilin məzmunu komanda işi, dialoq, empati və konfliktin dinc yolla həlli kimi bacarıqları inkişaf etdirməlidir. Məsələn, müzakirələr, debatlar, qrup layihələri kimi metodlarla şagirdlər həm bir-birindən öyrənir, həm də sosial bacarıqlarını inkişaf etdirirlər.

Altıncı, *rəqəmsal və media savadlılığı.* Müasir dövrdə informasiya, əsasən, rəqəmsal platformalardan alınır. Global təhsil bu sahəni də əhatə etməli, şagirdlərə media manipulyasiyalarını tanımaq, dezinformasiyadan qorunmaq, etibarlı mənbələri ayırd etmək kimi bacarıqları öyrətməlidir. Rəqəmsal texnologiyalar həm də beynəlxalq əməkdaşlıq üçün əla imkanlar təqdim edir (məsələn, onlayn məktəblərlərarası layihələr).

Global təhsilin məzmunu hər hansı bir ayrıca fənnin yox, bütün fənlərin və ümumi təhsil fəlsəfəsinin tərkib hissəsi kimi qurulmalıdır. Bu, məktəb proqramlarının yenidən nəzərdən keçirilməsini, müəllimlərin bu istiqamətdə hazırlığını və dərsliyin, materialların uyğunlaşdırılmasını tələb edir. Yeni global təhsil konsepsiyası yalnız bir fənn və ya modul deyil, bütöv bir yanaşmadır – şagirdin dünyaya baxışını formalaşdırıcı kompleks sistemdir.